

ПРАВОПИСНІ НОРМИ В СУЧАСНІЙ ДІЛОВІЙ ПРАКТИЦІ

У сучасній мовній практиці, зокрема в оформленні ділових документів, спостерігаємо неусталеність у вживанні великої / малої літери. У ділових текстах велика літера несе насамперед інформативне навантаження (*У випадку вмотивованості відмови Замовника зацікавленими Сторонами складається акт з переліком необхідних доробок, термінів їх виконання*) або ж виконує виокремлювальню-стильову функцію (*Шановний пане Посол! Хочу ще раз подякувати Вам за люб'язне запрошення на концерт народного ансамблю Вашої країни*).

Як відомо, вживання великої літери регламентує змістовий принцип українського правопису, що базується на поняттях «загальна назва» / «власна назва», розмежувати які досить складно. Так, у сучасній науково-діловій практиці натрапляємо на різне вживання великої / малої літери у словосполученні *Вчена рада – вчена рада – Вчена Рада*. Український правопис, деякі словники рекомендують вживати у назвах структурних підрозділів (відділів, секторів та ін.) установ та організацій малу літеру: *паспортний стіл, навчальний центр, наукова частина*. За цим правилом найменування *вчена рада університету (інституту)* треба писати з малої літери, але в університетах, як правило, існують і кілька вчених рад факультетів (теж структурних підрозділів університету), які підпорядковані колегіальному органу керівництва науковою діяльністю ВНЗ – Вченій раді університету. Отже, коли йдеться про вищий керівний орган ВНЗ,

то передаємо його назву так – *Вчена рада університету / інституту* (напр.: *Ухвали Вченої ради університету*).

У писемній практиці ділового стилю не завжди правильно вживають велику / малу літеру в назвах окремих установ, що виникають як дочірні на базі більших організацій, та структурних підрозділів базових установ. Назви структур, що функціонують при установах, організаціях як відносно самостійні, пишемо з великої літери: *Центр магістерської підготовки Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Центр громадських зв'язків Міністерства закордонних справ України, Навчально-методичний центр Київської міської ради профспілок*. Найменування на зразок *навчально-методичний центр факультету журналістики* пишуть з малої літери, оскільки цей центр є частиною іншого підрозділу установи. Очевидно, правопис таких назв в ділових текстах визначають за критерієм «офіційна / неофіційна назва».

Відхилення від норми вживання великої / малої літери та лапок фіксуємо в написанні назв рефератів, курсових та магістерських робіт, навчальних програм окремих дисциплін та под., напр.: *Допоможіть знайти джерело до курсової роботи за темою – Організований ринок; літературу за темою «місце людини в світомоделі романтизму»; знайти літературу для написання курсової роботи. Тема: «Механізм створення, функціонування бізнесу в інтернеті», знайти інформацію про облікову ставку і її застосування в різних країнах; скачати книжку: Розміщення продуктивних сил*.

У таких випадках мовець повинен орієнтуватися на рекомендації чинного «Українського правопису», де рекомендовано назви літературних творів, наукових праць, назви документів і под. як самостійні рубрики писати з великої літери й без лапок. Отже, назву наукової, науково-навчальної роботи, документа, розташовану на титульній сторінці, треба писати без лапок і з великої літери:

Реферат

Становлення та перспективи розвитку соціальної роботи в Україні

Якщо ця назва вживається поряд із словосполученнями *реферат на тему, тема реферату*, тобто власна назва «розшифровує»

загальну, то вона пишеться в лапках з великої літери: *реферат на тему «Механізм створення і функціонування бізнесу в інтернеті»* або ж знайти книжку *«Розміщення продуктивних сил»*. Отже, по-різному оформляємо такі назви: *Програма з дисципліни «Ділова українська мова»*, але *Програма з ділової української мови*. Порівняйте також: *Під час вступу за напрямками підготовки у галузі знань «Економіка та підприємництво»... та Приймання до екстернату здійснюють за такими напрямками: менеджмент, міжнародна економіка, фінанси і кредит*.

Іноді вживають лапки в конструкціях на зразок *освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр» («бакалавр»), за спеціальністю «українська мова і література»*. Проте такі назви не становлять умовних найменувань, тому й лапки тут не потрібні.

Нестабільність у вживанні великої / малої літер у деяких абрєвіатурах на позначення установ, організацій фіксуємо у таких написаннях: *мін'юст*, але *Міносвіти*, *Міноборони*, *Мінпраці*, *Мінторг*. Загальні назви, як відомо, треба писати з малої літери: *міносвіти*, *мін'юст*. Очевидно, офіційною треба вважати назву на зразок *Мінфін України*, а загальною *мінфін* і відповідно до цього вживати велику або малу літеру, яка й допоможе розрізнити офіційну та неофіційну назву.

Зважаючи на різнобій у практиці написання деяких власних і загальних назв у діловій сфері, непослідовність уживання великої / малої літери в офіційних / неофіційних назвах, варто на основі чинного «Українського правопису» розробити правила щодо вживання великої / малої літери у діловій сфері.

Світлана Терещенко